

כך הפך צה"ל ל"צבא התעסוקה לחרדים"

צה"ל משוקק בקרב החרדים את השירות בשורותיו כמקפצה לעתיד תעסוקתי טוב, ומבטיח להם לימודים מקצועיים מסובסדים, שכר גבוה ותנאי שירות נוחים • מחקר חדש מגלה כי רבים מקרב המתגייסים החרדים עושים זאת על בסיס תועלת כלכלית - ומעלה חשש לגבי עתידו של "צבא העם"

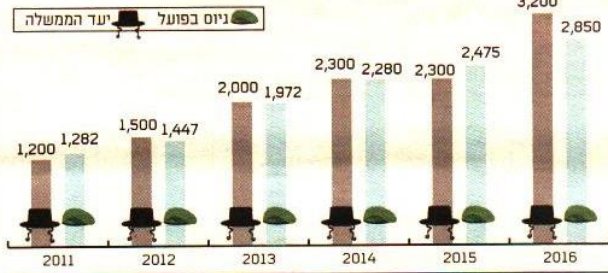
החרדים "בורעות ובחילות השונים בצה"ל יש הבנה שהמערכת חייבת להגמיש את צורכיה ולהתאימה לשאיפתם ולבקשות הספציפיות של החייל החרדי, וזאת בדומה מאוד לגיוס התנדבותי מקצועי מלא בצבאות מקצועיים אחרים", כתב במחקרו.

הגדלת פערים בין המגזרים

החרדים שמשרתים במסלול שח"ד מקבלים הכשרות מקצועיות של נהגים, מלגנים, ולבנים וכו', וברמה הגבוהה יותר הכשרות בתחומי המחשוב והתכנות. מלחי מהיר כי החרדים לא מגיילים את השוויון בנסל בין אוכלוסיית החרדים לבין המגזרים בצה"ל שאינם חרדים. "הגיוס החרדי של החרדים לצבא הוא פריק נוסף בהפיכתו של צה"ל למצב האחרים, לצבא מקצועי למחצה, שמגייס בעודת כוחות השוק את הכשרות החלטות מקרב אוכלוסיית הפריפריה שעדי כה לא גויסו לשירותיו ממעמקי רותים, מיליונים, אומנים וחברתיים, ונראה שאנחנו נמצאים במצב ביניים שבו הצבא מגיש את רובו כן מודל גיוס החרדי למחל. צבא מקצועי, "מכיר מלחי. "ניתן להניח כי תהליכים אלה ישיעו בעתיד גם על ציפיותיהן ותביעותיהן של קבוצות פריפריה נוספות מהצבא, שיתייחסו לצה"ל כאל מסלול תעסוקתי ופחות כאל "שירות אומנים". "הרעיון כזה, שבו הגיוס לצה"ל יתנהל על בסיס היצע וכיכוש למקצועות צבאיים, יאלץ את הצבא ואת התכונה הישראלית לבחון מחדש את מודל השירות הנוכחי בצה"ל וזאת תוך ציפייה הולכת וגדלה להפחתת את עלויות השירות תחת פיקטורות ונורמות מבוססות שוק".

עמדה ביעדי הגיוס של חרדים לצה"ל

לחץ אינטנסיבי מתמשך על כלל מערך האיתור והגיוס של אוכלוסייה זו, באופן שמספיע על יכולת המימוש של המתגייסים החרדים מול צה"ל. לפי מלחי, ככל שהפעל בין יעדי הגיוס לביצועו בפועל גדל, הצבא עושה מאמצים נרחבים יותר כדי להגדיל את מספר החרדים בשירותיו וזאת באמצעות כוחות השוק הקשורים לשוק העבודה. לדבריו, מערך של הסדרים פוליטיים חוקיים שנוגעים לגיוס חרדים לצה"ל, הוביל ליצירת מנגנונים ייעודיים ויחידים שכוללים מערכי גיוס ויתור שונים לאוכלוסיית

התעסוקתיים של 233 בוגרי מסלול שח"ד העלתה כי 87% מהם עבדו לאחר שסיימו את שירותם בצה"ל, ונמצא כי קיים קשר חיובי מובהק בין איכות השירות לאיכות המשרות שבהן השתלבו. חוק שירות ביטחון שתוקף מסוף שנת 2015 אפשר את ביטול מתווה גיוס החרדים שנקבע לפני כן ונודע להסיר אותו, כך שגיוסם כיום הוא הולגנטי, וחרדי שאינו מתגייס לא חשף למקצועות משימות מצד המדינה. לפי המחקר, עמידה ביעדי הגיוס של חרדים, שנקבעו ברשויות הצבא, מהווה מנוף

עורפיים אחרים שאינם חרדים: 5,760 שקל בחודש לעומת 810 שקל בחודש לחייל שאינו חרדי ומשרת בשירות סדיר בתפקיד עירפי. עם זאת, מלחי מצייין כי "בטווח הארוך, ובחישוב החור העלות מול התועלת בגיוס של גבר חרדי למסלול כזה, יש להביא בחשבון את העובדה שכ-90% מהם משתלבים היטב בשוק העבודה, בעיקר במשרות איכותיות שנמצאות מחוץ להגדרה החרדית ומגדירות את אפשרויות המסחרות וכך גם את תקבולו של ההכנסה הבריטית הלאומי המשולמים על ידם". כריקת מאפייניהם

אסף מלחי. צבא מקצועי למחצה

התקשורת עם עמותות אחרות שמאחרות מעמדים חרדים לשירות בצבא, ומאחר יותר פרעלות לקידום מציאת תעסוקה לחיילים חרדים משוחררים. "יש השוק הרומינגני, כשילוב של צורכי כוח האדם של צה"ל במציאת חברתית מתונה מאפשרים גיוס דיפרנציאלי שלפי חיילים חרדים מתוגמלים כלכלית היטב על פני חיילים מאוכלוסיית אחרת", קובע מלחי.

מערך לאיתור וגיוס חרדים

המחקר מתמקד במסלול שח"ד (שילוב חרדים) במקצועות טכניים ביחידות הצבא השונות: מדובר במסלול שירות שנפתח ב-2007 ובכונה ממסלול השירות הוותיק יותר, בגודל "נצח יהודה" שבחטיבת כפיר (שנקרא בעבר הנח"ל החרדי ונפתח ב-1999), מלחי מצייין את שח"ד ככה שמפועל ידי הצבא כמסלול תעסוקתי מובהק. ב-2016 שירתו במסלול זה כ-30% מכלל החרדים שירותו בצה"ל. בנוסף להבטחת לאיפק תעסוקתי טוב באזרחות, המשרתים במסלול שח"ד זכאים גם לתשלומי משפחות (תש"ש) נרחבים, המשולמים להם לפי מצבם המשפחתי ומספר ילדיהם. כך, עלויות השירות של חיילים אלה גבוהות פי 7 מעלויות השירות של חיילים

המניעים היציבים מהשירות בצה"ל בקרב האוכלוסייה החרדית מבוססים בעיקר על מניעים תועלתניים שבהלם מוכונים לשוק העבודה, וזאת את המסקנות שפרעלות ממחקר חדש שבחן את המניעים של צעירים חרדים להתגייס לשירות הצבא במהלך השנים האחרונות. עוד עולה מהמחקר, כי בנוסף לגיוס צעירים חרדים לשירותיו, הצבא עושה שימוש נרחב ב"כוחות השוק" - תוך הרגעה של תועלת כלכלית משירות מקצועי ייעודי לחרדים, ומבטיח להם תרבות מקצועית בלי שבתם בבסיס: לימודי מינהל, הכשרות מקצועיות ולימודי הנהלה על חשבון הצבא; התאמת השירות לפי צורכי הצבא ולפי בקשת המתגייס; ליווי ההכנה לשוק העבודה, והטבת אחרות נוספות שלא מוצעות למתגייסים שאינם חרדים.

את המחקר, שכתבתו "צבא השוק וגיוס החרדים לצה"ל" עוד הרוקטורנט אסף מלחי מאוניברסיטת כנרת ג'ורג'ון בבאר שבע, שחקר את תחומי התעסוקה וההשירה במגזר החרדי ומשמש כרכז מחקר לענייני חרדים במנהל המחקר של משרד העבודה הרווחה. המחקר המלא יוצג השבוע, כנרת הרביעי של אגודת חוקרי צבא וצבא בישראל, שייעקוב בנושא "המלחמה החדשה ביעדי הפוליטיקה השבתית". הבנת תיקים להשתתפות הרשמיים לא גויי אקוויט וכיכורים נוספים. האגודה עוסקת בקידום המחקר הבין-תחומי שבו צבא לחברה, הממשק שבין הרג האזרחי לצבא, הדיכויים החברתיים והארגוניים השונים של הצבא ועוד, ובראשה עומד פרופ' זאב רודרי. המחקר של מלחי העלה כי לא כבדי החרדים שמשרתים במסלולי השירות צה"ל מציע להם רואים בהם ררך לרכישת מקצוע, תעסוקה מובטחת ופרנסה טובה אחרי תקופת השירות - יותר מערכים כמו תרומה למדינה והשתתפות בנסל השירות. צבא בעצמו "משוקק" להם את השירות במסלול להשירה תעסוקתית ומבטחת של הבנה לקראת יציאה לשוק העבודה, אותם לעלות על מדים תוך שימוש בתמריצי שוק, בהבטחת ללימודים מקצועיים מסובסדים על חשבון צה"ל, שכר גבוה למשרתים במסלולים השונים, תנאי שירות נוחים, והכוון תעסוקתי מקצועי ועוד. אלה נעשים תוך פרסומים אינטנסיביים במגזר החרדי

צה"ל מחפש חברות שיעסיקו חיילים משוחררים

שמיילא בצה"ל. במהלך השנה האחרונה נקלטו כ-10 מבוגרי יחידות של אט"ל לעבודה קבועה בחברת אל-אופ שמקצועת אלביס מערכת, וזאת דרך תוכנית השהיה ייעודית שגיבש צה"ל, אלביט אורט רחובות. "כעת אנו פונים לחברות גדולות נוספות במשק, כדי שישתלבו בתוכנית שלנו, שכן מדי שנה אנחנו משרתים למשך כ-700 חיילים שחלוקים השהיות במקצועות נרחבים. כמו במסגרת, הנראים ועוד אלפי נהגים שיכולים להשתלב בחברות הובלה", אומרת לוי.

וזהה פרנס בכבוד, אומרת רס"ן לוי. במסגרת התוכנית, חיילים במקצועות טכנולוגיים המשרתים ביחידות אט"ל ייחשפו כבר במסגרת שירותם לפעילות השוטפת של חברות תעשייתיות, וזאת למשך תקופה של חודש אחד בכל שנה, שבו יעבדו באותה חברה. "התגובה הנפוצה ביותר בקרב חיילים שנחשפים לתעשייה במסגרת התכנית, היא 'לא ידענו', אומרת לוי. 'דיבם מהם משותפים מזה"ל ומתחילים לחפש את עתידם באזרחות, בזמן שיש להם יכולת ומיומנות להשתלב בחברות מובילות בזכות הכשרות מקצועיות ותפקידים

לקראת שילוב של חיילים שייקלטו לשירותיון קבועים עם שחרורם מצה"ל. בין החברות גם אלביס מערכות, רשת המלונות ירושל, שופרסל ואלקטרה. במסגרת לקדם את התוכנית, חקם באט"ל מדור מיוחד שבראשו עומדת רס"ן אנט לוי, ובקידום פעילותו תורבת תיעשה במסגרת של מנהלת ייעודית. "אנחנו מכוונים את החיילים שמשרתים במילואות בתפקידים טכנולוגיים לעבודה באזרחות בחברות שמובילות במשק, כי מצאנו שעם שחרורם מצה"ל הם מתפספסים" לתעשייה. זה בזמן שהם יכולים להשתלב בתפקידים מצוינים

מאות חיילים לפני שחרור מאגף הטכנולוגיה הולוגיסטיקה (אט"ל) של צה"ל עברו במהלך השנה האחרונה תהליכי הכשרה ייעודיים לקראת שילובם כעובדים מן המגזר בחברות תעשייתיות. זאת, על רקע המחסור במסגרות של חינוך מקצועי וטכנולוגי, שמתבטא במחסור חריף בעובדים מקצועיים בתעשייה. היום (ג') צה"ל פתח בקמפיין שבמסגרתו הוא חושף את תוכנית שמוכיל אט"ל בשנה האחרונה "מקצוע לחיים". במסגרת תוכנית, צה"ל התקשר עם כ-30 חברות גדולות במשק בתחומי התעשייה, המלונאות והחובלה,

מאת חיילים לפני שחרור מאגף הטכנולוגיה הולוגיסטיקה (אט"ל) של צה"ל עברו במהלך השנה האחרונה תהליכי הכשרה ייעודיים לקראת שילובם כעובדים מן המגזר בחברות תעשייתיות. זאת, על רקע המחסור במסגרות של חינוך מקצועי וטכנולוגי, שמתבטא במחסור חריף בעובדים מקצועיים בתעשייה. היום (ג') צה"ל פתח בקמפיין שבמסגרתו הוא חושף את תוכנית שמוכיל אט"ל בשנה האחרונה "מקצוע לחיים". במסגרת תוכנית, צה"ל התקשר עם כ-30 חברות גדולות במשק בתחומי התעשייה, המלונאות והחובלה,